T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

COP31 TÜRKİYE ANTALYA

21 Ekim 2026

Sayı : 30824082-610-17086006
Konu : Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:
-Dosya (1 Takım)

Mustafa Kemal Mahallesi Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9. km. No: 278 Çankaya / Ankara
İrtibat:Yurdagül GÜNEŞ Tel: 410 14 46
Faks:418 74 63 e-posta: haydar.demirer@csb.gov.tr elektronik ağ: www.csb.gov.tr

7/47320 6K 11

ŞANLIURFA MİLLETVEKİLİ
SAYIN Av. MAHMUT TANAL'IN
TBMM 7/47320 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVABI

SORULAR

Mardin'de yaz aylarında artan sivrisinek, karasinek; kemirgen ve diğer zararlıların çoğalmasında açıkta akan atık sular, yetersiz kanalizasyon altyapısı, fosseptikler, kirli dere yatakları, düzensiz atık alanları, hayvancılık atıkları ve durgun su birikintileri önemli rol oynamaktadır. Bazı kırsal mahallelerde atık su hatlarının ancak yıllar sonra yapılmaya başlanması, çevre ve halk sağlığını tehdit eden altyapı sorunlarının uzun süre çözümsüz bırakıldığını göstermektedir.

Çevresel üreme alanları ortadan kaldırılmadan yalnızca ilaçlama yapılması, sorunu kalıcı olarak çözmemekte; aksine kamu idarelerinin altyapı ve denetim sorumluluğunu görünmez hâle getirmektedir. Bir mahallede atık suyun sokakta akması, kanalizasyonun bulunmaması veya çöplerin uzun süre açıkta kalması kader değildir. Bu durum kamu yatırımlarının gecikmesinin ve çevre denetimlerinin etkisizliğinin sonucudur.

Anayasa'nın 56'ncı maddesi uyarınca herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi ve çevre sağlığını korumakla yükümlü idarelerin, yıllardır bilinen altyapı eksikliklerine zamanında müdahale etmemesi ve vatandaşları her yaz aynı sağlık tehdidiyle karşı karşıya bırakması anayasal yükümlülükle bağdaşmamaktadır.

Bu bağlamda;

1) Mardin'de haşere ve zararlıların üremesine elverişli açık kanalizasyon, açıktan akan atık su, fosseptik, düzensiz atık alanı, kirli dere yatağı, hayvancılık atığı ve durgun su alanlarının sayısı kaçtır? Bunların ilçe ve mahalle bazındaki dağılımı nedir?

2) Mardin'de son beş yılda atık su, kanalizasyon, katı atık, dere kirliliği ve haşere oluşumuna neden olan çevresel koşullara ilişkin kaç denetim yapılmıştır? Denetimlerin ilçelere ve denetlenen kurumlara göre dağılımı nedir?

3) Denetimlerde hangi belediye, kamu kurumu veya işletmeler hakkında aykırılık tespit edilmiştir? Kaç idari para cezası uygulanmış, toplam ceza tutan ne olmuş ve tespit edilen aykırılıkların kaçı verilen sürede giderilmiştir?

4) Açıkta akan atık suların ve kanalizasyon eksikliklerinin bulunduğu ilçe ve mahalleler hangileridir? Bu alanlardan kaçı altyapı yatırım programına alınmış, kaçı tamamlanmış ve kaçı hâlen vatandaşların sağlığını tehdit etmeye devam etmektedir?

5) Mardin'de son beş yılda atık su arıtma tesisi, kanalizasyon hattı, dere ıslahı, yağmur suyu hattı ve katı atık yönetimi için ne kadar kaynak ayrılmıştır? Kaynakların ilçelere, projelere ve gerçekleşme oranlarına göre dağılımı nedir?

6) Kırsal mahalleler, mezralar, hayvancılık alanları ve tarımsal sulama bölgeleri Bakanlığın çevre denetim programına dâhil edilmekte midir? Bu alanlarda son üç yılda kaç denetim yapılmış ve hangi çevre sağlığı sorunları tespit edilmiştir?

7) Mardin'de haşere sorununa kaynaklık eden atık su, kanalizasyon ve çevre kirliliği alanlarının

ortadan kaldırılması için sorumlu kurumları, yatıran tutarlarını, tamamlanma tarihlerini ve yaptırımları gösteren bağlayıcı bir eylem planı hazırlanacak mıdır? Hazırlanmayacaksa yıllardır bilinen çevre ve halk sağlığı sorunlarının sürmesine hangi gerekçeyle izin verilmektedir?

CEVAP

Mardin Büyükşehir Belediye Başkanlığından alınan bilgide;

Belediyenin görev ve sorumluluk alanı kapsamında, merkez ve kırsal mahallelerde yapılan atık su şebekelerinin atık suların uygun nitelikteki fosseptik çukurlarına kapalı sistemle deşarj edilmesini sağlayacak şekilde projelendiği ve uyguladığı, belediye tarafından yapılan fosseptik çukurlarının doluluk durumlarının takip edildiği, gerekli görülen dönemlerde vidanjörlerle çekim ve boşaltım işlemlerinin düzenli olarak gerçekleştirildiği,

Ayrıca, vatandaşlar tarafından bireysel olarak yaptırılmış fosseptiklerin bulunduğu yerlerde de belediyeye iletilen talepler doğrultusunda vidanjör hizmetinin verildiği,

Belediyece yapılan saha incelemeleri ile vatandaşlardan, muhtarlıklardan ve ilgili birimlerden gelen bildirimler sürekli olarak değerlendirildiği, açıkta akan atık sulara ilişkin tespitlerin yatırım programlarına dâhil edildiği, hâlihazırda belediyece tespit edilen herhangi bir yatırım veya çalışma kapsamına alınmayan açık atık su alanı bulunmadığı,

Belediyece yapılan inceleme ve tespitler sonucunda, açıkta akan atık suların bulunduğu alanların kapalı sisteme alınmasına yönelik yatırımların planlandığı ve ihtiyaç önceliği dikkate alınarak gerekli altyapı çalışmalarının gerçekleştirildiği,

Bu kapsamda, 2025–2026 yılı yatırım programı çerçevesinde Artuklu ilçesi Yalım Mahallesinde bulunan üç ayrı dere yatağına açık şekilde akan atık suların, belediyenin bütçe imkânlarıyla kapalı sisteme alındığı ve atık su arıtma tesisine iletilecek şekilde ana kollektör hatlarına bağlandığı, böylece söz konusu bölgelerdeki çevre ve halk sağlığı risklerinin ortadan kaldırıldığı,

Midyat ilçesinin doğu kesimlerinde açıkta akan atık suların toplanması amacıyla hazırlanan Midyat Doğu Atık su Kollektörü Yapım İşi'nin ihale edildiği, yer teslimi yapılarak yapım çalışmalarına başlanıldığı,

Midyat ilçesinin batı kesimlerinde açıkta akan atık suların toplanması amacıyla planlanan Midyat Batı Atık su Kollektörü Yapım İşi ile Midyat'ın doğu ve batı kesimlerinden toplanacak atık suların arıtılması amacıyla yapılması planlanan Midyat Atık Su Arıtma Tesisi için İller Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü (İLBANK) ile gerekli görüşmelerin gerçekleştirildiği, projelerin SUKAP kapsamında yapılabilmesi için gerekli meclis ve yönetim kurulu kararlarının alındığı, Bakanlık izinlerinin alınması durumunda söz konusu işlerin 2026 yılının son çeyreğinde ihale edilmesinin planlandığı,

Savur ilçesinde mevcut atık su arıtma tesisinin daha etkin ve verimli çalışmasını sağlamak amacıyla ihale edilen Savur Atık Su Arıtma Tesisi Rehabilitasyon İşi' nin 2026 yılı Mayıs ayı içerisinde ihale edilerek sözleşmeye bağlandığı ve yapımına başlanıldığı, bununla birlikte Savur Atık Su Şebekesi Yapım İşi'nin İller Bankası tarafından 2026 yılının son çeyreğinde ihale edilmesinin beklenildiği,

Ömerli ilçesinin atık su altyapısının güçlendirilmesi amacıyla 2021–2023 yılları arasında ilçenin atık su şebekesinin yenilendiği, toplanan atık suların uygun şekilde arıtılmasını sağlamak amacıyla yapılması planlanan Ömerli Atık Su Arıtma Tesisi'nin SUKAP kapsamında gerçekleştirilmesi için İLBANK ile gerekli görüşmeler yapılmış olup işin 2026 yılının son çeyreğinde ihale edilmesinin planlandığı,

Sonuç olarak, belediyenin il genelinde tespit edilen açık atıksu derelerinin kapalı sisteme alınarak tamamlandığı, planlama çerçevesinde devam eden veya planlanan projeler gerek kurum ve gerekse

İLBANK yatırım programına alındığı, yatırım programı dışında bırakılan herhangi bir açık atık su noktasının bulunmadığı,

Son beş yıl içerisinde belediye tarafından atık su altyapısının geliştirilmesi, kanalizasyon şebekelerinin yapılması ve yenilenmesi, açıkta akan atık suların kapalı sisteme alınması, atık su arıtma tesislerinin yapımı ve rehabilitasyonu amacıyla fiyat farkları ve KDV dâhil toplam 798.052.540,00 TL yatırımın gerçekleştirildiği,

Söz konusu kaynakların; ihtiyaçların aciliyeti, çevre ve halk sağlığı üzerindeki etkileri, hizmet verilen nüfus, mevcut altyapının durumu ve teknik gereklilikler dikkate alınarak ilçeler ve projeler arasında dağıtıldığı, bu kapsamda Artuklu ilçesi Yalım Mahallesindeki üç dere yatağına akan atık sular kapalı sisteme alınarak çalışmaların tamamlandığı, Ömerli ilçesinin atıksu altyapısı ise 2021–2023 yılları arasında yenilendiği,

Midyat Doğu Atıksu Kollektörü ile Savur Atıksu Arıtma Tesisi Rehabilitasyon işlerinin yapımının devam ettiği, Midyat Batı Atıksu Kollektörü, Midyat Atıksu Arıtma Tesisi, Savur Atıksu Şebekesi ve Ömerli Atıksu Arıtma Tesisi işlerinin ise SUKAP ve İLBANK finansmanı kapsamında 2026 yılının son çeyreğinde ihale edilmesinin planlandığı,

Yatırımların ilçelere göre yaklaşık dağılımının; Kızıltepe'de %25, Midyat'ta %22, Artuklu'da %18, Nusaybin'de %10, Savur'da %8, Derik'te %5, Mazıdağı'nda %4, Ömerli'de %3, Dargeçit'te %3 ve Yeşilli'de %2 şeklinde olduğu, ilçeler arasındaki dağılım farklılıklarının; nüfus, mevcut altyapının durumu, yatırım ihtiyacının aciliyeti ve devam eden projelerin kapsamından kaynaklandığı belirtilmiştir.

2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında Bakanlığımız görev ve sorumlulukları dahilinde denetimler gerçekleştirilmektedir. Kırsal mahalleler, mezralar, hayvancılık alanları ve tarımsal sulama bölgeleri de denetlenen alanlar içerisinde yer almakta olup mevzuatımız kapsamında herhangi bir uygunsuzluk tespit edilmesi halinde gerekli idari işlemler uygulanmaktadır. Bu çerçevede Şanlıurfa İl Müdürlüğümüz tarafından son beş (5) yıl içerisinde 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında il genelinde toplamda 1251 adet denetim gerçekleştirilmiştir. 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında yapılan denetimlerde tespit edilen uygunsuzluklara istinaden özel ve tüzel kişiliklere **11.458.896,16 TL** tutarında idari yaptırım uygulanmıştır.